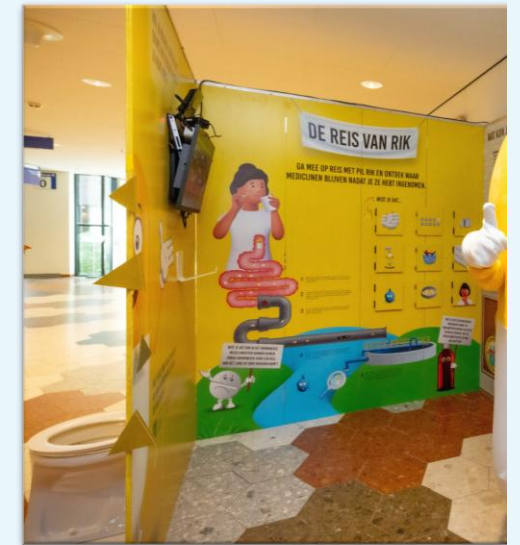

Samenwerken met het Brabants Netwerk Medicijnresten uit Water

Het Brabants Netwerk Medicijnresten uit Water

*We werken met partijen uit de water, zorgsector en overheden, samen met inwoners, aan **gezonder (water/leven) met minder medicijnen***

We zetten in op
bronaanpak

We werken
aan impact

We maken een
onzichtbaar
probleem zichtbaar

We laten zien
wat jij kunt doen

We doen
het samen

Provincie Noord-Brabant

brabant Water

Hart voor Brabant

Onze missie en boodschap

*We werken met partijen uit de water, zorgsector en overheden, samen met inwoners, aan **gezonder (water/leven) met minder medicijnen***

Gezonder met minder medicijnen

Gezonder *water* met minder medicijnen

'Wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit'

Gezonder *leven* met minder medicijnen

'Voorkomen is beter dan genezen'

Ons aanbod

'Het Brabants Netwerk werkt samen met (zorg)organisaties aan activiteiten die invulling geven aan de **Green Deal Duurzame zorg 3.0**'

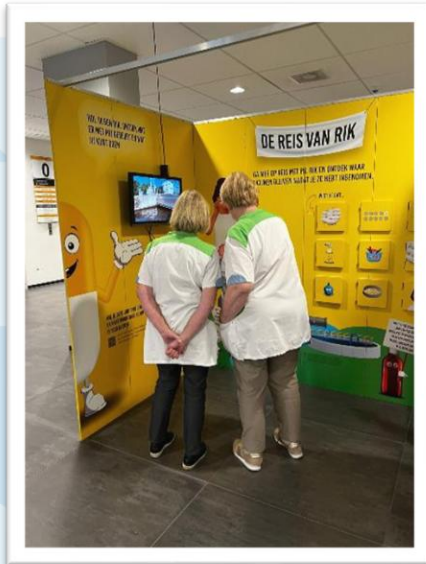
	Kennis maken <i>wat is er aan de hand en wat kun jij doen?</i>	Gezonder water met minder medicijnen <i>wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit</i>	Gezonder leven met minder medicijnen <i>voorkomen is beter dan genezen</i>
Workshop 1 'Medicijnen uit water: van bewustzijn naar actie'	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Workshop 2 'Green Deal Duurzame Zorg: van bedoeling naar praktijk'	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Rik On Tour Publiekscampagne op locatie(s) of in de regio	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Advies en (maatwerk) projectbegeleiding Startgesprek over acties, kennis, metingen of samenwerking	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Ik Slik Het Niet Langer Interactieve game op locatie / bij evenement	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Specialisten overleg medicijnen (FTO) Verzorging van module gericht op medisch professionals	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Wijkinterventie en watermeting gericht op preventie Innovatief werken aan vitale zones en gezonde leefstijl	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐

#RikonTour

Brabantse bewustwordingscampagne medicijnen en water

Rik Thijs en Marie-Claire van Hek hebben zojuist de Rik Retourbox onthuld. Foto: Ceert Piek/Catharina Ziekenhuis

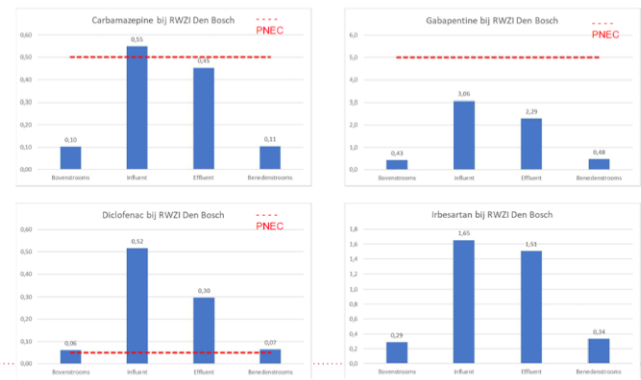

FTO Modules Water en medicijnen

- 🔄 Ontwikkeling FTO gericht op teams in ziekenhuizen en zorginstellingen
- 🔄 Door waterschapper en apotheker
- 🔄 Financiering vanuit het Brabants Netwerk Medicijnresten uit water
- 🔄 Met data over lokale situatie m.b.t. medicijnresten
- 🔄 Gericht op handelingsperspectief

Hoe zit het met medicijnresten in Den Bosch?

brabantWater

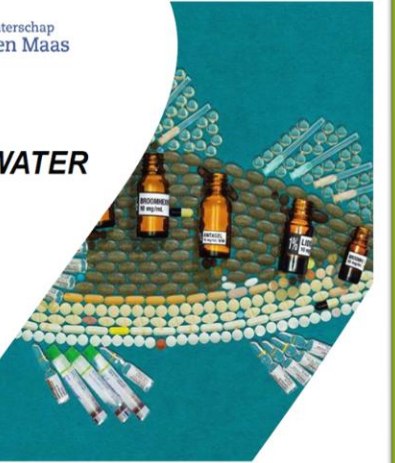
Waterschap
Aa en Maas

FTO DEN BOSCH MEDICIJNRESTEN UIT WATER

21-1-2020

P ideeën
werken

22/01/2020 • P2 NL

Stofgerichte bronaanpak Pilot Rijen

Diclofenac - Aandacht voor Pijn

Via een **drie sporen aanpak**

1. **Watermeting**, bewustwording bij aanbieders en engagement bij inwoners
2. Ongebruikelijke **samenwerking** tussen Waterschap en Gemeente organiseren
3. Inzicht in **gedrag** inwoners, aanbieders en voorschrijvers (huisartsen, apothekers, fysiotherapeuten, drogisterijen, supermarkten en leveranciers).

Interventies: events (zorg- en welzijnsmarkt, voetbalwedstrijd, social media campagne, action research en 'verkoop'bezoeken).

“ We willen onterecht / niet beoogd gebruik van Diclofenac als pil, zalf of gel verminderen ”

Stofgerichte aanpak Diclofenac

Samenwerken aan impact

Gedragsverandering? Dan eerst begrijpen waar het gedrag vandaan komt

Meten plus engagement en impact:

- Rioolwater
- Pijn bij inwoners
- Verkoop en voorschrijven
- Bewustwording

RIVM De zorg voor morgen begint vandaag

🏠 Onderwerpen Over RIVM Publicaties Internationaal Contact Agenda

Zoeken

Home > Publicaties > Risico's van pijnstillers in het oppervlaktewater. Keuzes voor gebruik op basis van milieueffecten

Risico's van pijnstillers in het oppervlaktewater. Keuzes voor gebruik op basis van milieueffecten

Minder bekend dan gedacht:

Ook het RIVM is geïnteresseerd in te weten komen voor welke klacht diclofenac gebruikt wordt; met name de gels en pillen in vrije verkoop

#MINDERPIJN #MINDERDICLOFENAC

PIJN? NIETS DOEN, SMEREN OF SLIKKEN?

Hoe ga jij als Rijenaar om met pijn? Scan de QR-code, vul de vragenlijst in en maak kans op een massage! Het invullen duurt maar 2 minuten. Deel de QR-code of link gerust met anderen. Binnenkort hoor je de resultaten én de winnaar.

50%
VAN DE MENSEN
WERELDWIJD
ERVAART WEKELIJKS
LICHAAMSPIJN.

Disclaimer: Bij twijfel ga naar de huisarts voor advies. Wij richten ons hier op vermijdbaar gebruik van diclofenac; dus waar alternatieven zonder gebruik van medicatie mogelijk zijn of voor klachten waar diclofenac niet bewezen effectief is.

Dit is een initiatief van Stichting Vital Zone Instituut, het Waterschap Brabantse Delta en het Brabantse team Medicijnvrij uit Water. Samen met Allemaal Vitaal en de ABG gemeenten werken we aan vitaliteit, gezonder leven en schoon water.

ALLEMAAL
VITAAL

Locatiegerichte watermeting met beleidsimpact

BrabantZorg locatie Nieuwe Hoeven

- 🌐 **Innovatieve samenwerking** tussen waterschappen, provincie, zorgorganisatie, GGD, RIVM, geleid door Vital Zone Instituut.
- 🌐 Riolwatermeting **bruikbare tool** voor BrabantZorg om duurzamer te worden, hun beleid te veranderen en bewustzijn te vergroten op deze locatie en in hele organisatie
- 🌐 **Inzicht** in totale medicijngebruik van locatie, CoVID 19 en ESBL aanwezigheid
- 🌐 **Verrassend**: medicijnresten gevonden die niet worden gebruikt bij bewoners, maar door personeel en bezoekers (met name pijnstillers)
- 🌐 **Doorvertaling naar beleid** BrabantZorg en Green Deal Duurzame Zorg

👤 Roy van den Busken 🕒 28 juni 2021 - 16:32 uur 📅 28 juni 2021 - 17:01 uur

Opvallend veel pijnstillers van niet-bewoners Nieuwe Hoeven in rioolwater

Provincie Noord-Brabant

▲ De monsterput waar genomen wordt of er mogelijk corona- en medicijnresten in het afvalwater van de Nieuwe Hoeven in Schaijk zitten. © Waterschap Aa en Maas

Afvalwater Nieuwe Hoeven Schaijk onderzocht op coronaresten

SCHAIJK - Het afvalwater van de BrabantZorg locatie Nieuwe Hoeven in Schaijk wordt de komende weken onder de loep genomen. Gekeken wordt of in het afvalwater informatie op te halen is over verspreiding van coronabesmettingen, over de effecten van genomen coronamaatregelen én vaccinaties. Het gaat om een pilot van zes weken waarbij BrabantZorg, GGD Hart voor Brabant, Vital Zone Instituut en waterschap Aa en Maas direct samenwerken.

Ik Slik Het Niet Langer

bewustwording van inwoners en zorgprofessionals van de impact van het gebruik van vrij verkrijgbare pijnstillers op waterkwaliteit

Op **diverse locaties**: ziekenhuizen, straten, wijken, bij evenementen van waterschappen

Op een **speelse manier** aandacht trekken

Interactieve game met 10 vragen over relatie pijnstillers – waterkwaliteit

--> Veel onbekendheid over goed gebruik van vrij verkrijgbare pijnstillers
--> Bewustzijn zorgt voor betere keuzes: voor gezondheid en waterkwaliteit!

Top 5 geneesmiddelen

Onderzoek naar de top 5 geneesmiddelen met impact op waterkwaliteit

- Samenstelling op basis van 18 stoffen op de prioritaire stoffenlijst van het RIVM (RIVM, 2025)
- Expertonderzoek met twee vragen:
 - Welke geneesmiddel(groep)en zijn gevoelig voor overgebruik?
 - Bij welke geneesmiddel(groep)en is het gebruik te verminderen?
- Resultaat: overzicht van middelen met acties, #gebruikers, alternatieven en duurzaamheid.

Hulp bij prioriteren: waarmee begin je? Voorzet top 5.

#	Medicijn	Indicaties & klachten	Aantal gebruikers	Daily doses	Inzicht	Acties	Risico's	Bronnen
1	NSAID's (diclofenac, ibuprofen)	Pijn, spierpijn, migraine, reuma	1,1 miljoen (2024)	67,7 miljoen (2024)	Veel gebruikt, vrij verkrijgbaar, hoge milieupact	<ul style="list-style-type: none"> Niet meer in algemene verkoop maar apotheek of recept Campagne: paracetamol eerst, max. 3 weken gel, hoge doseringen beperken Voorschrijven dermale diclofenac alleen bij bewezen effectief (artrose handen – knieën) 	Minder toegang tot effectieve pijnstilling bij reuma/migraine	RIVM 2023; KNMP 2025; GIP-databank
2	Estradiolen / Ethinylestradiol	Anticonceptie, overgangsklachten	1,1 miljoen anticonceptie; 270.000 overgang	33,2 miljoen (2024, estradiol alleen)	Hormoonverstorend, grootste impact op waterleven	<ul style="list-style-type: none"> Stoppen na 52 jaar; max. 3 jaar overgangsbehandeling; koperspiraal als alternatief Inzicht in hh hormonen per anticonceptivum 	Risico op zwangerschap of onbehandelde overgangsklachten	RIVM 2020; SFK 2023; NHG 2022; GIP-databank
3	Macroliden (azitromycine, claritromycine, erytromycine)	Luchtweginfecties, huidinfecties, SOA's	302.000 (azitromycine 2024)	6,2 miljoen (azitromycine 2024)	Veel onnodig gebruik, resistentie + milieupact	<ul style="list-style-type: none"> Niet voorschrijven bij virale infecties; alternatieven bij acne Beperken profylactisch voorschrijven azitromycine Verminderen geregistreerde penicilline gevoeligheid 	Onderbehandeling ernstige infecties, foutieve allergielabels <small>*Slechts 5% van geregistreerde penicilline allergie klopt</small>	EMA 2025; SWAB 2024; RIVM 2020; GIP-databank
4	Permetrine	Schurft, schaamluis	97.600 (2024)	9,2 miljoen (2024)	Gebruik sterk gestegen door scabiësgolf	<ul style="list-style-type: none"> Hygiëncampagnes; Ivermectine mogelijk minder schadelijk – onderzoeken of dat beter alternatief is Niet meer bij drogist maar apotheek of recept 	Resistentie-ontwikkeling; onbekende milieupact ivermectine	RIVM 2025; NHG 2025; GIP-databank
5	Venlafaxine	Depressie, angst, neuropathische pijn, opvliegers	95.214 (2024)	35,6 miljoen (2024)	Langdurig gebruik, alternatieven niet beter onderzocht	<ul style="list-style-type: none"> Stoppen en afbouwen bij start bespreken met patient en rol apotheker bij afbouwen Preventie (niet)-medicamenteuze alternatieven 	Onvoldoende behandelopties bij therapieresistente depressie	Trimbos 2025; MDR Depressie 2024; GIP-databank

Actie bij alle medicijnen: geef zorgverleners meer inzicht op de impact van geneesmiddelen op waterkwaliteit en het waterleven

Info Rik on Tour unit

#RikOnTour

Reizende tentoonstelling

In samenwerking met tientallen partijen is vanaf 2023 de #RikOnTour-unit ontwikkeld onder leiding van het Brabants Netwerk Medicijnresten uit Water. De unit is een interactieve tentoonstelling die door het netwerk gratis* beschikbaar wordt gesteld voor events, open dagen, markten etc. Daarnaast zijn er materialen ontwikkeld voor posters, rollup-banners en social media. Graag in communicatie het Brabants Netwerk Medicijnresten uit Water als ontwikkelaar vermelden en #rikontour en #gezondermetmindermedicijnen.

Reis van Rik

In de unit is aandacht voor 'de Reis van Rik'. Dit maakt de kijker op speelse en positieve wijze bewust van eigen medicijngebruik, de relatie tussen medicijnen en water, en stimuleert gezonde leefstijl. Therapietrouw wordt gestimuleerd – het raadplegen van een arts bij aanhoudende klachten ook.

Opbouw en vervoer

De host is verantwoordelijk voor transport: de unit is van hout en kan in een 11m3 vervoert worden. Er zijn 2 stroompunten nodig. De unit beslaat zo'n 3m2. Een instructie filmpje voor het opbouwen vind je hier. Even schoonmaken na gebruik. Er wordt gevraagd om resultaten op te halen en te delen. Ophalen en afleveren: Bosscheweg 56, 5283 WB Boxtel.

Doelstellingen Rik-campagne

Verminderen van gebruik van (vrij verkrijgbare) milieubelastende medicijnen en bevorderen van gezonder leven en **schoner water**

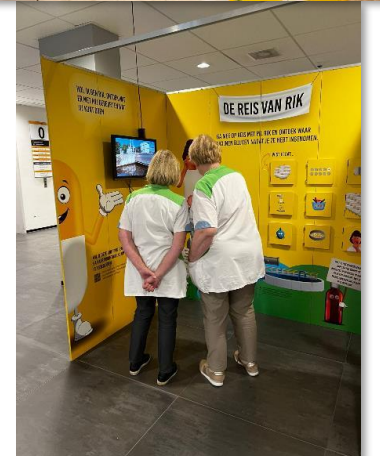
Gemiddeld genomen wordt een mens pas bewust als een beeld zeven keer gezien is. Dit doen we door inzet van een herkenbaar figuur: **capsulepil Rik**.

Door aan te sluiten op lokale initiatieven en het organiseren van wijkgerichte acties, creëren we **bewustwording** en **handelingsperspectief**.

Rik bekend laten worden: herkenning bevordert bewustwording en verandering.

#RikOnTour-unit

Elementen in unit:

- **Introductiefilmpje** door Rik
- **De Reis van Rik:** een visuele reis van medicijnen door het lichaam, de waterzuivering tot in het water
- **Wist je datjes:** diverse vraag en antwoorden achter klepjes
- **Wat kun je nog meer doen?** – paneel: allerlei tips om gezonder te leven, zoals ontspanning, voldoende drinken, beweging.
- **Houd jij het water blauw?** – elektriciteitsspel, waarbij Rik uit het water gehouden moet worden.
- **Rik Retourspel** – pillen over de weg naar de inleverbox brengen, zonder door de gaatjes te laten vallen
- **Rik on Tour prijsvraag:** hoeveel capsules zitten er in het toilet, met kans op een rondleiding op een RWZI.
- **RikMagNiet-spel:** prototype hengelspel, Rikjes met magneethengels opvissen uit een badje water of foam, want: liever geen Rik in het water)

#RikOnTour-unit (video)

Resultaten unit

Dit werkt altijd:

- ✓ Trekt aandacht door kleur en formaat (2.20 hoog, 2m breed en 1.5m diep)
- ✓ Door formaat goed inzetbaar op grotere evenementen/locaties
- ✓ Maakt mensen nieuwsgierig door de verschillende elementen
- ✓ Filmpje en toilet trekken als eerste aan
- ✓ Spellen worden door bezoekers gespeeld
- ✓ Unit is eenvoudig te transporteren dankzij kisten
- ✓ De mascottepakken zijn erg geliefd

Dit werkt vaak (soms niet):

- De unit dient zelf opgehaald en retour gebracht te worden.
- Opbouw duurt zo'n 1,5-2 uur met 2 personen, met video handleiding.
- Omdat de unit van hout is, moet hij binnen staan.
- Soms is behoefte aan meer 'body' en worden elementen van de unit los neergezet. Hierdoor verliest het context.

Hoe kunnen we samenwerken aan gezonder water met minder medicijnen?

brabantsnetwerk@medicijnenuitwater.nl

